

29 maart 2022

Kostenstijgingen: dringende oproep naar alle actoren en de overheid

De explosie van de productiekosten die de agrovoedingsketen kent sinds midden 2020 is nog versterkt door de Russische invasie in Oekraïne. Gezien de extreme omstandigheden vragen de organisaties die de diervoedersector, de land- en tuinbouw, de voedingsindustrie en de handel vertegenwoordigen in het ketenoverleg, dat alle actoren in de voedingsketen bijzondere aandacht hebben voor deze problematiek en deze met gezond verstand, begrip en de nodige flexibiliteit benaderen, zodat we er samen voor kunnen zorgen dat de impact ervan op een billijke wijze over de keten wordt verdeeld. Een deel van de kostenstijging zal uiteindelijk ook door de consument moeten worden opgevangen.

We vragen ook aan de overheid om nu in te grijpen om te voorkomen dat de situatie op zeer korte termijn fataal zou zijn voor bepaalde schakels binnen de agrovoedingsketen.

Explosie van de productiekosten in de agrovoedingsketen sinds midden 2020

Uit cijfers van de FAO, de Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties, blijkt dat de prijzen voor agro-voedingsproducten tussen juni 2020 en december 2021 met liefst 43% zijn gestegen. Die prijsexplosie werd veroorzaakt door een lager aanbod op de wereldmarkt, onder meer door weersomstandigheden en mislukte oogsten, door gewijzigde consumptiepatronen ingevolge de coronacrisis, door een sterke stijging van de vraag nu de mondiale economie opnieuw aantrekt en aanhoudende logistieke problemen voortvloeiend uit de coronacrisis.

Ook de prijs van bouwmaterialen stijgt, waardoor de kosten van gebouwen stijgen, evenals de kosten van elektrische componenten en kunststoffen. Bovendien betalen bedrijven in de verschillende schakels van de agrovoedingsketen ook meer voor verpakkingen, transport, energie en andere hulpstoffen en zijn ook de loonkosten gestegen (als gevolg van het automatisch loonindexeringsmechanisme). En dat terwijl zij moeten blijven zorgen voor de voedselbevoorrading en zij hun grond- en hulpstoffen, ingrediënten en verpakkingen niet zomaar kunnen vervangen.

Het gaat hier om een combinatie van factoren, zowel op lokaal als mondiaal niveau, over sectoren heen, die hebben geleid tot een enorme kostenstijging die niemand kon voorzien. Gezien deze omstandigheden zijn hogere prijzen geenszins een weerspiegeling van hogere marges, wel integendeel.

Verdere verhoging van de productiekosten door Russische invasie in Oekraïne

De Russische invasie en dan vooral de vrees voor sancties en verstoringen van de voorziening hebben de energie- en grondstoffenprijzen in de EU sterk opgedreven. Dit zal belangrijke gevolgen hebben voor de productiekosten van de hele agrovoedingsketen, die relatief energie-intensief is. Ook de prijzen van voedingsgrondstoffen (voor zowel dieren- als mensenvoeding) schieten de lucht in. Zo bereikten bijvoorbeeld de prijzen voor maaltarwe en maïs op de Europese markt de drempel van respectievelijk 400 euro en 350 euro per ton voor mei en juni, nu de oorlog in Oekraïne blijft aanhouden en er bezorgdheid is over het graanaanbod. Tussen begin januari en midden februari was dat gemiddeld nog 270€/t voor tarwe en 250€/t voor maïs.

(Tijdelijke) bevoorradingproblemen

Naast de continu stijgende prijzen is er ook het steeds vaker voorkomende probleem van de bevoorrading. Rusland en Oekraïne zijn belangrijke producenten/leveranciers van een aantal grondstoffen. Door de situatie raakt dus de hele bevoorradingketen verstoord. Producenten krijgen immers dagelijks meer en

meer meldingen van onbeschikbaarheden van ingrediënten en verpakkingsmaterialen (o.a. zetmeel, oliën, emulgatoren, kleurstoffen, glazen verpakkingen, ...). Daardoor moeten producten noodgedwongen geherformuleerd worden met behulp van alternatieve grondstoffen en ingrediënten of kunnen zij zelfs tijdelijk niet worden geproduceerd.

Het is moeilijk te voorspellen hoe de situatie verder zal evolueren en zich extra zal laten voelen in de (essentiële) agrovoedingsketen.

Het Kolibrie-effect

Gezien de extreme omstandigheden vragen de organisaties die de diervoedersector, de land- en tuinbouw, de voedingsindustrie en de handel vertegenwoordigen in het ketenoverleg, dat alle actoren in de voedingsketen bijzondere aandacht hebben voor deze problematiek en deze met gezond verstand, begrip en de nodige flexibiliteit benaderen, zodat we er samen voor kunnen zorgen dat de impact ervan op een billijke wijze over de keten wordt verdeeld.

De organisaties vragen ook dat de actoren een continue dialoog instellen onder partners om samen onvoorzienbaarheden (bv. onvoorziene kostenstijgingen of bevoorradingstekorten) te bespreken en oplossingen te vinden.

Een deel van de kostenstijging zal uiteindelijk ook door de consument moeten worden opgevangen. Dat is belangrijk op korte en langere termijn om rentabiliteitsproblemen te voorkomen in de keten, het broodnodige economisch herstel niet te fnuiken en de diversiteit van het aanbod, de werkgelegenheid en investeringen - die de groei, innovatie en jobs van morgen zijn - in de betrokken sectoren niet in het gedrang te brengen.

Oproep naar de overheden toe

De veerkracht van de agrovoedingsketen wordt zwaar op de proef gesteld. Indien de situatie echter aanhoudt, of zelfs verslechtert, kan zij op zeer korte termijn fataal zijn voor bepaalde schakels zonder dat de overheid in een vroeg stadium ingrijpt. Men kan dan vooral denken aan de kosten en beschikbaarheid van grondstoffen en energiekosten.

In deze onzekere tijden wordt de autoriteiten ook gevraagd blijf te geven van flexibiliteit en pragmatisme, vooral wat betreft de etikettering van voedingsproducten waarvan de ingrediënten moeten worden aangepast omdat zij niet beschikbaar zijn ten gevolge van de oorlog in Oekraïne.

Bovendien is een stand-still op het gebied van lasten en verplichtingen van essentieel belang om de actoren van de keten niet met extra kosten op te zadelen.

De organisaties van de agrovoedingsketen staan ter beschikking van onze politieke autoriteiten om alle mogelijke opties te overwegen om de veerkracht van de agrovoedingsketen in België te versterken, op korte en middellange termijn.

Dit is een gedeelde bezorgdheid en gezamenlijke oproep van alle ketenpartners.

